

A LA LLETRA

A Vigo

Albert Garcia i Hernández

Vigo no té massa dilluns al sol. Vigo té un nucli antic desnivellat, estret, de carretons desfets que ara pateixen les obres públiques. Al seu voltant va créixer una ciutat gran abans de decreixer la indústria. El nucli antic acull tota mena de bars, tavernes, pubs, i la conseqüència: un guirigall els caps de setmana que impedeix dormir com cal els veïns.

Al carrer Real, exactament al número 24, una antiga oficina bancària va ser transformada en un bar molt particular que du el nom de Café del Arrabal. Potser és de les poques excepcions, perquè el més habitual és transformar en oficines bancàries qualsevol lloc a l'abast.

Allí una parella d'argentins, ja gran, Alicia i Rivera, resisteixen des de fa temps. I ara la resistència ha esdevingut més dura, perquè l'anomenada crisi (cicle repetit cada volta que el capital recull beneficis) fa que el lloc quede buit més d'un dia.

Ella toca la guitarra i canta amb gust. Té molt bona veu, però cal remarcar que ho fa amb gust, element cada dia més absent entre els intèrprets dedicats a pegar crits, a sostenir una nota allargada fins al tedi o a empassar-nos trucs més antics que la tos. Ell també toca la guitarra, i el bandoneó.

El lloc, a més, permet la participació. Una nit d'aquest gener, el Grupo Vocal Atlántico (mitja dotzena de gallecs i llatinoamericans units per la música a Noia) hi va oferir unes cançons. Cal acostar-se a aquest Café del Arrabal, perquè poden regalar-te un matís nou d'un tango, d'una balada. Modular, com Mercedes Sosa: "Vamos, decime, contame / todo lo que a vos te está pasando ahora, / porque si no cuando está el alma sola llora. / Hay que sacarlo todo afuera, como la primavera".

Aquesta és la qüestió: què fa que dos professionals, que canten des de fa molts anys, canten cada nit de manera diferent? Tenen prou experiència per a fer-ho mecànicament, però...

De la recentment desapareguda María Elena Walsh van cantar *La cigarra*, tema que podria resumir de què es tracta: "Tantas veces me mataron, / tantas veces me morí, / sin embargo estoy aquí / resucitando. / Gracias doy a la desgracia / y a la mano con puñal / porque me mató tan mal, / y seguí cantando".

Resistir. Tornar-hi. No deixar-se vèncer.

"Cantando al sol como la cigarra / después de un año bajo la tierra, / igual que sobreviviente / que vuelve de la guerra".

Per a molta gent és difícil viure de la música. De la mateixa manera que la indústria ens enverina els aliments, la indústria musical marca el mercat. Aquest podria ser un missatge a tots aquells que es queixen de la falta d'ajut institucional. No és incompatible guanyar-se la vida i cantar com els àngels. O deixar en ridícul el "problema dels immigrants" amb una coral que els permet unir-los i divertir-se.

d'homes tornant de la faena. "Tuset ens obligava a fer un dibuix cada dia, abans d'entrar a classe... Aquest és un dels que va fer Mompó". Li pregunte quins artistes valencians li interessaven més i és refractari a donar-me noms.

Esmenta Ignasi Pinazo, pel qual té una gran admiració, i calla. "Si en faig una llista, s'enfaden els que no hi figuren...". Hi insistisc, però apareix el Vicente Castellano previsor, prudent. "Tan sols et puc dir que seguisc amb molt

d'interés l'art valencià actual. València és una ciutat d'artistes i té molt bon nivell... Tenen molta sort, molta sort, els artistes actuals. Tenen marxants, galeries... En la meua època no hi havia res d'això! En fi, m'agrada

molt Carmen Calvo. La seua espontaneïtat, la llibertat que té... I Miquel Navarro, i Soledad Sevilla, i...". De nou, em mira, i mou el cap significativament, com qui diu: "Xe, ho has aconseguit, ja t'he fet la llista!".

UN PAÍS DE PARAULES

Quan les històries esculpeixen les persones

Francesc Calafat

Les ratlles de la vida

Raquel Ricart
Editorial Tres i Quatre
València, 2010
274 pàgines

Raquel Ricart, coneguda sobretot per la seua literatura orientada als joves, aconsegueix amb el darrer llibre, mereixedor del Premi Octubre de narrativa, donar una empena significativa a la seua trajectòria literària.

Com podem dir-ho? *Les ratlles de la vida* és d'aquelles novel·les que comencen amb un colp d'alta tensió i, una vegada situat en el cor del drama, arrosseguen el lector per unes muntanyes russes d'emocions, de canvis de temps i de punts de mira. L'autora parla d'un segle, dels trasbalsos que travessen el segle XX fins al present, però no pretén de bastir un fris històric i evita caure en un costumisme embafós. De fet, és la història d'una família a través de quatre

dones de quatre generacions. L'estratègia que fa servir Raquel Ricart no és la creació d'uns personatges per a explicar una època, sinó més aviat el contrari: les circumstàncies i la mentalitat són la via per a explorar la profunda humanitat d'uns personatges corrents. Des d'aquesta òptica, les històries que contenen i viuen els personatges són una de les claus de pas als sentits motors del llibre. Al cap i la fi, com diu Ermerinda a la protagonista més jove, les arrugues de la cara representen les històries que esculpeixen els perfils singulars de cada personatge. Com que no són només narracions, hem d'afegir-hi els buits i els misteris, perquè en cada vivència contada, suposada i descoberta els personatges es veuen obligats a refer-se davant d'un mateix i dels altres. Així, reescriuen la seua vida.

El terme història saltirona vivint per les pàgines del llibre i adquireix significats múltiples.

Raquel Ricart. / JESÚS CÍSCAR

Unes vegades, a més de coneixement, esdevé gaudi i voracitat per descobrir més coses. I, si en situen en l'àmbit real, veiem que la República i la Guerra representen l'esclat de versions múltiples. En canvi, el règim autoritari del franquisme representa la dieta estricta de la paraula, la pobresa absoluta de la creació personal. Tot plegat, l'estructura coral de *Les ratlles de la vida* projecta la fabulació com una madeixa esplèndida de matisos gràcies al fil amb què els personatges teixeixen les seues vides tot aportant un angle particular a les experiències com-

partides.

En una saga familiar tradicional com aquesta, la religió i els costums tenen un domini aclaparador, i poden fer estralls en la vida d'un poble. La potència dels personatges rau, en darrer terme, en la manera com gestionen aqueixa força invisible i la reorganitzen segons les circumstàncies. En aquest sentit, sembla encertat el tractament de la religió com una mitologia que protegeix i aporta sentit al món, especialment en les àvies, però amb el temps es desfigura. Un altre aspecte que cal valorar per la sensibilitat és l'evolució de l'educació i de la vivència de la sexualitat que amb els anys canviarà radicalment.

El punt fort de *Les ratlles de la vida*, ja ho hem apuntat, és l'estructura, que, sobre una base circular per a il·luminar el llibre, desplega una teranyina narrativa, repleta d'avançades i reculades, ben pautaada. Encara que el final siga un pèl precipitat, corona amb eficàcia novel·la. Potser el que recordarà el lector seran els personatges, els femenins bàsicament, pels replecs que contenen i perquè, tot i solcats per la tragèdia i l'infortuni, respiren un afany contagiós de viure, uns personatges modulats per una llengua vivaç i de ressonàncies líriques.